

V minulém díle našeho seriálu jsme uvedli nepřekonatelné a varující realizace rodinných domů ze současného období. Šesté pokračování uvádí příkladné, ale také nezdařilé přestavby a novostavby veřejných budov.

Každého potěší zachovalá historická budova, která stále slouží veřejnému účelu a udržuje si svůj původní půvab. Cítíme obdiv k minulým generacím, jejichž díla nás trvale okouzlují kulturou, uměním i řemeslnou zručností. Jsme rádi, když současné úpravy těchto budov jsou citlivé a respektují historické dědictví. Uznáváme soudobou architekturu, která s prostředím vesnice vytváří harmonii.

DÍL 6

– Občanská vybavenost po roce 1990

Na veřejné budovy klademe vyšší nároky. Vyžadujeme od nich noblesu, důstojnost, ale i úměrnost bez velikášství. Jejich účelem je nejen naplňovat široké potřeby obce, ale též vytvářet ovzduší spokojenosti a místní hrdosti. Novostavby nemají bezmyšlenkovitě napodobovat historii ani cizí vlivy. Mají vkusně dotvářet obraz vesnice, prokazovat odbornou znalost, cit pro genia loci daného místa, a přitom obec důstojně reprezentovat. Předkládáme ukázky čtyř příkladných veřejných staveb a šesti nevhodných úprav a novostaveb.

KRÁSENSKO na Dražanské vrchovině

Příkladné využití historické budovy skýtá barokní rychta bývalého panského dvora. Byla upravena pro školské zařízení Lipka, poskytující mládeži týdenní environmentální vzdělávání a školu v přírodě. Obsahuje učebnu, kuchyň i ubytování. Zachovalá historická budova je dominantou obce, která přežila i zřízení nacistického vojenského cvičiště a v roce 2010 se stala Vesnicí roku Jihomoravského kraje.

ŠITBOŘICE na Kloboucku

Bývalá hospodářská budova v centru vinařské obce byla přestavěna na radnici, s nadstavbou patra. V přízemí je kancelář obce a obřadní místnost, v patře kancelář starosty a zasedací místnost. Historická kamenná studna byla začleněna do přístavby žudra, tvořící zádvěří radnice. Původní tvar valbové střechy byl zachován, jakož i tradiční ráz jihomoravské obce. Projektantem byl Ing. Jan Kruml.

KNĚŽICE u Nymburka

Novostavba Domu s pečovatelskou službou je citlivě začleněna do prostředí vesnice. Architektonické pojetí zachovává vlnitou atmosféru selského statku, na jehož místě je objekt postaven. Má vnitřní zelený dvůr se vstupní branou. Obsahuje byty pro seniory, ordinaci fyzioterapeuta a společenskou místnost, kde dochází k jejich zapojení do společenství obce. Projektantem byl prof. Ing. arch. Jaroslav Sýkora.

TĚŠANY u Brna

Novostavba hasičské zbrojnice stojí v centru obce, naproti zámku a barokní kovárně, v místě bývalé hospody. Čelní trakt zbrojnice má průčelí a sedlovou střechu pokryté cortenovým plechem. V boční bílé štítové zdi je nika se soškou sv. Floriána, za ní výjezd požárních vozidel a veřejné parkoviště. Budova svou úměrnou velikostí, jednoduchostí a střízlivostí má prostý půvab a je příkladem moderní architektury venkova. Projektantem byl Ing. Tomáš Vymětal.

Z rodinného domu řadové zástavby se stane „Hostinec na konci,“ který vložením prvků z panských sídel slibuje vesničanům něco vyššího, hodnotnějšího. Noblesnější nabídku mají potvrzovat kuželky zábradlí z barokních zámečků v podkroví a vítací sloupy s dórskými hlavicemi u vstupu. Návaznost na tradice mají dokládat oblouková nadpraží lodžie, vstupu a ostění oken. Téma předstírání panského prostředí dává podnět k zamyšlení.

Přestavba selské usedlosti na sídlo firmy porušila soulad návsi hanácké vesnice. Sice na ni lze pohlížet jako na vítaný přínos pracovních míst, ale také jako na nenahraditelnou ztrátu kulturního dědictví moravského venkova. Dvoupodlažní zástavba se sedlovou střechou zůstala zachována, ale křivka (stoupající, či padající?) předsunuté střední partie se souborem čtvercových oken je hrubou necitlivostí. Projektantova bezohlednost k prostředí a povrchnost jeho architektonického řešení je jeho ostudou.

Novostavba souboru prodejen byla vedena myšlenkou upozornit na sebe, zvýraznit se, a přilákat zájemce. To sice bývá u prodejen běžné, jenže způsob rozdrobení pilovité stavby se zalamaným průčelím, s různými vstupy a schodišti, četnými římsami, štítovými zdmi, hřebeny, doplněná pestrobarevným průčelím vyvolává varování před neklidem, neuspořádaností, roztržitostí.

Vesnice byla postižena povodní; na odstranění jejich následků získala dotace. Stávající hospoda byla doplněna kruhovými věžemi „Daliborkami,“ které nemají vězňit, ale mají lákat a zvyšovat návštěvnost možností pořádat bujaré společenské párty. Přenášení objektů historického opevnění hradů na vesnici působí trapně, až legračně, také přispívá ke „zpestření“ místního rázu; snad hostinskému k tržbě.

Dostavba prodejny „Mini marketu“ by působila odpudivě kdekoli, natož v předhůří malebných valašských hor a údolí. Střechovitá přístavba tvaru písmen M a M, krytá betonovými taškami, s hřebenem honosícím se báněmi s půlměsícem je výstředkem, nemajícím obdoby. Snímek je ze starší doby, takže lze předpokládat, že vlna záští k válečným uprchlíkům přinesla odstranění kýče, který zveřejňujeme jako odstrašující příklad úpadku.

Novostavba hotelu postavená na okraji města v historizujícím pseudoslohu předstírajícím hradozámek, vyvolává smíšené pocity svou pokleslostí. Hotel s obrannými věžemi, fortifikačními zdmi, střílnami, věžkami, římsami, má lákat a vyvolávat touhu dle operního scénáře: „...a zahrajem si na pány.“ Tento kuriózní druh turistického ruchu, mající se opírat o historické kouzlo, dociluje spíše opak.